

Yazdığımız dil

Serdar SANDER

SSK Bakırköy Doğumevi, Kadın ve Çocuk Hastalıkları Eğitim Hastanesi, Çocuk Cerrahisi Kliniği, İstanbul

Özet

Amaç: Dergimizin yazılarındaki dil kirlenmesi oranının belirlenmesi ve sorunun nedenleri üzerinde tartışılmasıdır.

Yöntem: Pediatric Cerrahi dergisi'nin 1987-2001 arasında yayımlanmış olan 15 cildi (33 dergi) incelenerek başlıklar, özetler, anahtar sözcükler ve yazılarda bulunan toplam ve yabancı sözcükler tek tek sayıldı. Dergilerdeki tüm yazı başlıkları ve anahtar sözcükler değerlendirildi. 15 ciltten İngilizcesi Türkçesinin aynısı olan 15 özet seçildi. Yazılar ise sindirim sistemi, tümör-kitleler, idrar yolları-cinsel organlar, deneysel çalışmalar ve göğüs hastalıkları şeklinde beş ana konuda toplandı; her ciltte her ana konudan birer yazı bulunmadığından amaçlanan 75 yerine 69 yazı seçilerek incelendi.

Bulgular: Değerlendirilen 302 yazı başlığındaki 1896 sözcüğün 890'ı (% 47) yabancı sözcüktü ve bunların 284'ü (% 15) Türkçe'de tam karşılıkları bulunduğu halde kullanılmıştı. Yalnız 18 (% 6) başlıkta hiç yabancı sözcük yoktu. Seçilen 15 Türkçe özetinde 1458, 15 İngilizce özetinde ise 1353 sözcük vardı ve Türkçe özetlerdeki 415 (% 28) sözcük İngilizceleri ile aynı idi. 15 ciltteki 269 yazıda 1337 Türkçe, 1336 İngilizce anahtar sözcük sayıldı ve bunların 832'sinin (% 62) Türkçesi ile İngilizce'lerinin aynı olduğu belirlendi. Değerlendirilen 69 yazıdaki yabancı sözcük oranının % 30'u aştığı saptandı.

Sonuç: Anadilimize yabancı sözcük girişi istila boyutuna gelmiş olup bunu görmek için sokakta yürümek yeterlidir. Dergimizdeki yazılarda yapılan bu basit taramada kullandığımız her dört sözcükten birinin yabancı olduğu ortaya çıkmıştır. Bir bilim dalındaki kavramları ancak o dalda uğraş veren kişilerin tam olarak kavrayabileceği açıktır. Bizlere düşen görev, alanımızdaki kavramlara Türkçe karşılıklar aramak ve ilk adım olarak yazılarımızda bilimsel içerik kadar anadilimize karşı dilsel sorumluluğumuzun da bulunduğunu kabul ederek gereksiz yabancı sözcüklerden kaçınmaktır.

Anahtar kelimeler: Türkçe, dil kirlenmesi, dil yozlaşması, anadili, yabancı dil

Adres: İstanbul Cad. Özmetli Ap. No:94/5, Bakırköy-İstanbul
Yayına kabul tarihi: 29.01.2003

Summary

The language we write

Aim: There is a serious inflow of foreign words to Turkish language in the last years. The aim of this study is to investigate the degree of language soiling in the scientific papers of the Turkish pediatric surgeons and to discuss the probable causes of this problem.

Methods: The number of total and foreign words in the titles, key words, selected papers and summaries in the 15 volumes (33 journals) of the Turkish Journal of Pediatric Surgery (Pediatric Cerrahi dergisi) that had been published between 1987 and 2001 were determined by counting word by word. All of the titles and key words are evaluated. 15 summaries (one for each year) that had been exactly translated to English were evaluated. The papers were divided into 5 main subject groups as; gastrointestinal system, tumors-masses, genitourinary system, experimental studies and respiratory system, and one paper in each group for each year was selected. In addition to word count the papers were evaluated for some linguistic characteristics.

Results: 890 (47 %) of the 1896 words in 302 titles were foreign and 284 (15 %) of these had exact Turkish synonyms. There were only 18 titles (6 %) that had not contained any foreign words. There were 1458 Turkish and 1353 English words in selected summaries, and 415 (28 %) words in the Turkish summaries were of English words. There were 1337 Turkish and 1336 English words in the key words of 269 papers and 832 (62 %) of these were same in both language. The total ratio of foreign words in the selected papers was above 30 % and the ratios in subject groups were as follows; gastrointestinal system 32.5 %, tumors-masses 29 %, genitourinary system 28 %, experimental studies 32 %, and respiratory system 29 %.

Conclusion: Inflow of foreign words into Turkish may easily be called as invasion of our mother language and it can be observed even by walking in the street. Our simple study has shown that one of every four words in our journal is of a foreign language. The specific scientific terms are best understood by the scientists who study on specific branches. Our mission is to try to find/derive Turkish words for the terms in our field. We always have to remember that we have a great responsibility for not only scientific but also linguistic contents of our papers, and as a first step we have to try to avoid foreign words those have exact synonyms in Turkish.

Key words: Turkish, language soiling, language degeneration, mother language, foreign language

Giriş

Dil kirlenmesi “bir dile yabancı dillerden aşırı biçimde dilsel birimlerin-sözcük-kural-ek-terim-girmesi, dilin özensiz ve tutarsız kullanılması” şeklinde tanımlanır (4). Dilde tam karşılığı bulunan sözcüklerin yerine yabancılarının kullanılması da “dil yozlaşması” olarak yorumlanmaktadır (9,18). Ülkemizde bunlara ek olarak alfabemizde bulunmayan “q,x,w” harfleri ile “&” işareti giderek yaygınlaşırken; Türkçe karakterleri desteklemeyen bilgisayar yazılımları nedeniyle “ç,ğ,ı,i,ö,ü” harfleri -şimdilik yalnız internet ortamında olsa bile- kullanımdan kalacak gibi görünmektedir.

Günümüzdeki hızlı bilimsel-teknolojik ilerlemeye bağlı kavram patlaması hemen tüm dillere başka dillerden yeni kavramları ifade eden sözcüklerin girmesine yol açmaktadır, yalnız kendi dilini bilen ve görüş alanına dışarıdan hiçbir kavram girmeyen, dolayısıyla dilini zenginleştirmeyen bir ulusun kalıcı/yaratıcı olma şansı kalmamıştır (7,17). Diller, o dilin eski kaynakları ile o dilde yazan edebiyat ustalarının eserleri taranarak bulunan ve başka dillerden gelen-ancak anadili kurallarına uydurulan ya da yeni üretilen-sözcüklerle zenginleşir (1,3,7,9). Tüm dilbilimciler tarafından olağan kabul edilen -geçici- yabancı sözcük ödünç alınması olgusu ülkemizde ne yazık ki hemen her alanda görüldüğü gibi “bize özgü” bir süreç haline gelmiş; dilimize Türkçe’de tam karşılığı bulunduğu halde sayısız yabancı sözcüğün girmesi,birçok sözcük ve özellikle kısaltmaların İngilizce okunması doğal karşılanmaya başlamıştır. Cumhuriyet tarihi boyunca Arapça, Farsça, Fransızca, İtalyanca ve Almanca’nın etkisi altında kalan Türkçe şimdi de İngilizce’nin etkisi hatta işgali altında olup artık “Türkilizce, Anglomanca” gibi adlarla çağrılmaktadır (2,6,8,10).

Yabancı sözcük akımına teslim olan bir dil giderek saydamlığını ve tutarlı düşünce üretme yeteneğini yitireceğinden bir süre sonra o dille ancak başka bir dilde üretilmiş düşünceler aktarılabilir hale gelir. Bunun en korkutucu sonuçlarından biri sanat ve bilim gibi yüksek düşünsel etkinliklere yabancı bir ufuktan bakarak katkısız izleyici durumunda kalmak, diğeri ise yaptıklarını kendi toplumuna aktarmayacak kadar özelleşmiş bir dille toplumdan kopmaktır.

Latince, Eski Yunanca, Fransızca, Almanca, İngilizce, Arapça, Farsça ve biraz da Türkçe’den oluşan “tıp” dilimiz de bu kirlenme ve yozlaşmadan payını almaktadır. Ulusal kongrelerde iki yabancı konuk bulunmasına karşın açılış konuşmalarının yabancı dilde yapılması,sunucuların “ratlarda” yapılan “experimental” çalışmalardan bahsetmesi,dergilerde aralarında “konsensus” sağlayan “study” grupların “multicenterli” çalışmalarını yazması, televizyon programlarına çıkan hekimlerin çorba haline gelmiş tıp dili nedeniyle anlatacaklarını kafasında çeviri yapıp toplumun anlayacağı bir şekle sokmak için uğraştığını gösteren zorlanmalı konuşmaları ... gibi durumlar artık dayanılmaz hale gelmiştir.

Pediyatrik Cerrahi “d”ergisi’nin ilk 15 cildinin tüm sayıları incelenerek yapılan bu çalışmada çocuk cerrahlarının yazılarında kullandıkları dilin ne oranda kirlenmiş-yozlaşmış olduğu araştırılarak, bunun nedenleri üzerinde tartışılması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Pediyatrik Cerrahi dergisi’nin 1987-2001 arasında yayımlanmış olan 15 cildi (33 dergi) incelenerek tüm yazı başlıkları ve anahtar sözcükler, seçilen özet ve yazılarda bulunan tüm sözcüklerle yabancı sözcükler tek tek sayıldı.

Dergimizdeki tüm İngilizce özetler Türkçe özetlerin tam çevirisi olmadığından 15 ciltten İngilizcesi Türkçesi ile bire bir aynı olan 15 özet seçilerek incelendi. Yazılar konulara göre kullanılan sözcüklerin farklılık gösterebileceği düşüncesiyle sindirim sistemi, tümör-kitleler, idrar yolları-cinsel organlar, deneysel çalışmalar ve göğüs hastalıkları olmak üzere 5 ana kümeden, her ciltten rasgele birer yazı seçilerek değerlendirildi. Her ciltte bu ana konulardan birer yazı bulunmadığından planlanan 75 yerine 69 yazıdaki sözcükler sayıldı.

Çalışmada “yabancı sözcük” olarak Batı kökenli dillerden alınmış sözcükler kabul edildi. Arapça, Farsça kökenli veya yenileri türetilmiş olduğu halde halen kullanılan “eski” sözcükler toplum tarafından kısmen de olsa anlaşılıp kullanıldığı için yabancı sözcük olarak alınmadı. Bu tip sözcüklerin aynı yazı içinde yenileri veya yabancı karşılıklarıyla birlikte kullanılıp kullanılmadığı araştırıldı. Bir uzman işi

kabul edildiğinden yazılar dilbilgisi-yazım kurallarına uygunluk yönünden değerlendirilmedi; ancak genel sözcük seçimi, yabancı harf-ek-işaret-takı kullanımını gibi yönlerden sık raslanan örnekler çıkarıldı. Özel kişi adları, bakteri-kimyasal madde adları yabancı sözcük olarak sayılmadı ama bunlardaki yazılım ve kullanım hataları araştırıldı.

Bulgular

Yazı başlıkları: 302 başlıkta 1896 sözcük vardı ve bunların 890'ı (% 47) yabancı sözcüktü. Hiç yabancı sözcük içermeyen başlık sayısı 18 (% 6) idi. Yıllara göre ayırmda yabancı sözcük oranlarının % 36 (1995)-% 54 (1996) arasında değiştiği ve belirli bir zaman diliminin öne çıkmadığı görüldü. Kullanılan yabancı sözcüklerden 284'ünün (% 15) Türkçe'de tam karşılığı vardı. Kaçınılabılır yabancı sözcük oranları da % 7 (1999)-% 21 (1998) arasında değişmekteydi.

Özetler: Türkçe özetlerde 1458, İngilizce özetlerde 1353 sözcük vardı ve Türkçe özetlerdeki sözcüklerin 415'i (% 28) İngilizce idi. Bu oran yıllar içinde % 15 (1998)-% 57 (1994) arasında değişmekteydi.

Anahtar sözcükler: İncelenen 269 yazıda 1337 Türkçe, 1336 İngilizce anahtar sözcük vardı ve Türkçe sözcüklerin 832'si (% 62) İngilizce idi. Yıllara göre yapılan ayırmda oran % 54 (1989)-% 75 (1991) arasında bulundu.

Yazılar: Değerlendirilen 69 yazıda saptanan rakamlar Tablo I'de verilmiştir. Yazılardaki toplam yabancı sözcük oranı % 30 olup, % 19-48 arasında değişmekteydi ve yabancı sözcüklerin özellikle çok kullanıldığı bir konu göze çarpmadı.

Yazılarda en dikkat çekici özelliklerden biri "q,x,w" harflerinin, "non, a, hipo, hiper, extra, intra, trans, pre, post..." eklerinin, "VCU, CT, sağ için R, sol için L, kas için M, sinir için N, MRI, et al..." gibi kısaltmaların, İngilizce aitlik gösteren kesme işaretinin (Wilms', Fishers'...gibi), "rat, maximum, minimum, toxemi, web, infant, distress, ghost, mixt..." başta olmak üzere Türkçe'de karşılığı bulunan çok sayıda İngilizce sözcüğün yaygın şekilde kullanılmasıydı.

İlaçlar, kimyasal maddeler, anatomik ve mikrobiyolojik adlar açısından bakıldığında yazılarımızda tam bir karmaşa sergilenmekteydi ve "genta-gentamisin-gentamycine, kseroderma-xeroderma, listerion-lysthenon, candida-kandida, processus-proesus..." gibi farklı yazımlara aynı dergi hatta aynı yazı içinde sıklıkla raslanmaktaydı.

Hirschsprung, Penrose, Douglas, Treitz, Fogarty... gibi özel kişi adlarının yanlarında açıklayıcı sözcükler olmadan (hastalık, dren, boşluk, bağ, kateter..), klinik içinde konuşulmuş gibi kullanılmaları yazılara mizahi bir anlam kazandıracak kadar sıkı.

Yabancı sözcüklerin yazımlarında da belirgin bir uyumsuzluk dikkati çekti. "Obstrüksiyon-obstrüksiyon, laparotomi-laparotomi-flap-flep, graft-greft, materyal-materyel, adrenal-sürrenal, sutur-sütür, korozif-koroziv-korrozif, rijit-rigid-rigid-rigid, insidens-insidans, fötal-fetal, ambiguous-ambiguous-ambiguous..." gibi hatalı ya da kişisel kullanım farklarını gösteren yazımlara aynı yazı içinde bile raslandı.

Aynı yazı içinde "vaka-olgu, batın-karın-abdomen, adale-kas, lokalizasyon-yerleşim, gıda-besin, mayısıvı, şikayet-yakınma..." gibi eski-yeni-yabancı eş anlamlı sözcüklerin birlikte kullanılması, bu tip yazıları açıklayan "iki dilli yazı" teriminin dergimiz için yetersiz kaldığını, aslında "üç dilli yazı" olması gerektiğini düşündürecek kadar sık bulundu.

Yazılarımızda "MR tetkiki, bronş ağacı, rapor etmek, dikiş materyali, yüzey alanı, kan örneği..." gibi "çeviri-seslendirme Türkçesi" örnekleriyle de sık karşılaşıldı.

Son olarak sayıca çok bulunmamalarına karşın "Elle palpasyon, sekonder ikincil tümör, hava ile pnömatik redüksiyon, ameliyattan önce preoperatif kemo-terapi..." gibi mizah konusu olacak ifadelerle de karşılaşıldı.

Tartışma

Atatürk'ün 15 Eylül 1928'de "... Türk dili güzeldir, zengindir. Onun bu güzelliğini ortaya koymamız lazımdır" (15) sözlerini izleyen Dil Devrimi (1932) ile başlayan sadeleştirme-Türkçeleştirme süreci Türk-

çe'deki Arapça-Farsça sözcüklerin büyük ölçüde temizlenmesini sağlamış ve 1930'larda 20 bin dolayında olan bu tip sözcük sayısının günümüzde 8 bine dek indiği hesaplanmıştır (4,11). Aynı şekilde gazetelerdeki Türkçe sözcük oranı da 1931'deki % 35'ten 1970'te % 70'e çıkmıştır (7). Ancak Peyami Safa'nın daha 1952'de "Türkçe'de uygun karşılığı olmayan veya yaratılmayan bütün yabancı kelime ve terimleri benimsemeye razıyım.; ama pırlanta gibi Türkçeleri dururken Fransızcalarını kullanmak ileri derecede bir dil soysuzlaşmasının işaretidir." (9) diyerek yakındığı Batı kökenli gereksiz sözcük girişi özellikle 80'li yıllardan sonra, dışarı açılmanın bir ön koşuluymuş gibi artmaya ve ne yazık ki doğal karşılanmaya başlamıştır.

Çalışmamızın amaçlarından biri yabancı sözcük kullanma oranını belirlemek olduğu halde özetler ve anahtar sözcüklerde sırasıyla belirlenen % 28 ve % 62 oranlarının yabancı sözcüklerin ötesinde doğrudan İngilizce sözcükleri göstermesi düşündürücüdür. Anahtar sözcükler genelde kavram ya da hastalık isimlerini içerir ve neredeyse her 4 sözcükten 3'ünün İngilizce "Tıp dili?" olması hazıra konup izlemenin rahatlığına sığınmanın bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Özetlerde her 10 sözcükten en az 3'ünün İngilizce olması ise üzerinde çalıştığımız bir konuyu tıp dışından birine kısaca anlatmaya kalktığımızda neden duraklayarak konuştuğumuzu (televizyonlarda sağlık programlarına çıkan hekimlerin konuşmalarını izleyiniz) biraz olsun açıklayabilmektedir.

Her 2 sözcükten birinin yabancı olduğu başlıklarda üzerinde durulması gereken noktalarda biri bu sözcüklerin kabaca % 15'inin Türkçe'de tam karşılıkları bulunduğu halde kullanılmış olmalarıdır. Başlık, "bir çalışmada ne yapıldığının tam ve kesin göstergesi, yazının etiketi" olarak tanımlanır (5) ve yazının en çok kişi tarafından okunan parçasıdır. Bu tanımları esas aldığımızda, başlıklar hem ne yaptığımızı anadilimiz ile tam olarak anlatamadığımızı göstermekte hem de yazıları günümüzde moda olan üzerine yabancı adlar yazılı etiketler takılmış yerli yapımlara benzetmektedir. Türkçe'de tam karşılığı bulunan yabancı sözcüklerin kullanılması dil yozlaşmasının işareti olup ne yazık ki anadilimize gereken önemi vermediğimizin belirtilerindedir.

Yazılarımızdaki yabancı sözcük oranı (ortalama % 30) genel olarak yukarıda saptanan rakamlarla uyumludur ve bunun en az % 5'ini yine kaçınılmaz sözcükler oluşturmaktadır. Yabancı sözcük kullanma oranının belirli bir zaman diliminde daha belirgin olmaması dergimizin zaten dilimizdeki kirlenmenin belirgin şekilde artmış olduğu 80'li yıllarda çıkmaya başlamasıyla açıklanabilir. En yüksek ve en düşük oranların 90'lı yıllara ait olması bir yandan giderek artan bir kirlenmeyi bir yandan da yazılara bu yönden özel bir önem gösterilmediğini düşündürmektedir. Bu tip büyük farklara aynı merkezden gelen veya aynı kişi tarafından yazılmış olan yazılarda da raslanması yazarların dille ilgili bir sorumluluk hissetmediklerinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

Sözcük taramasında saptanan yabancı sözcük, kısaltma, takı ve harflerin kullanılması dil kirlenmesinin ötesinde yozlaşmış bir dilin belirtisidir. Yabancı ya da eski sözcüklerin yaygın kullanımı kadar aynı yazı içindeki hatalı yazımlar ve "taşipne-takipne, enfeksiyon-infeksiyon..." gibi farklı yazım-ses yorumlarının bulunması, hem uzlaşmış bir kullanım bulunmadığının hem de yazarken sözlük ve yazım kılavuzu kullanma alışkanlığımızın olmadığını delilleridir. Aynı kararsızlık ya da özensizlik ilaç, kimyasal madde, anatomik ve mikrobiyolojik adların yazımlarında da göze çarpmaktadır.

Yabancı sözcükler moda, özentî, bilgiçlik taslama, tembellik, ihmal, anlaşılmazlığın getireceği umulan saygınlık sağlanması veya zorunluluk sonucu kullanılabilir ve bunlardan tek kaçınılmaz olanı zorunluluktur. Anadili sevgisi ve bilinci olanlar bu zorunluluğu geçici olarak kabul edip zorunlu sayılan sözcüklere de karşılık aramayı görev edinmelidir. Dil, onu kullanan herkesindir ve gereken yabancı sözcük düşmanlığı ya da başkalarının nasılsa yapacağı düşüncesiyle beklemek değil, dile güvenerek zenginleştirmeye çalışmaktır. Bilimle uğraşan "ben konuşur, yazarım; anlayan anlar" deme hakkına sahip değildir, çalışmalarını bir edebiyatçı kadar olmasa bile doğru ve anlaşılabilir yani özen gösterilmiş bir dille anlatabilmelidir. Dil yalnız bir araç değil kültürü yaratan bir etkinlik olduğundan dilimize sızan her sözcük ait olduğu kültürü de taşıyarak gelmektedir. Bilim terimleri de yalnız özel sözlüklerde sıralanan, dilden bağımsız nesnelere değil her kullanıldıkların-

da diğer sözcüklerle bağlantı kurarak onları etkileyen birimlerdir (16) bu nedenle hiçbirimiz kullandığımız dilin bu derecede kirlenip yozlaşmasını “tıp dili” mazereti ile örtmeyi düşünmemeliyiz.

Bilim dili adı altında toplumun anlayamayacağı kadar yabancılaşmış bir dil kullanmak, bilimde evrensel olanın dil değil kavramlar olduğu ve ulusal yakalamadan evrensel olmaya çalışmanın ulusal kimliği yok edebileceği gerçeklerini göz ardı etmektir. İstanbul Üniversitesi’nde 16.01.2000’de düzenlenen “Tıp Dili ve Türkçe” toplantısında hekimlerin “günlük konuşma dilini kurtarmak ama hekimlik terimlerine dokunmamak” eğiliminde olduklarının ortaya çıkması (12) düşündürücüdür.

Yazı dili içinden kendine ait özel terimleriyle gelişen özelleşmiş dillere “üstdil”, konuşma dilinde belirli topluluklara özgü hale gelmiş dillere ise “argo” denmektedir (4). Bir üstdil olan tıp dilinin başka dillerden ödünç sözcük alması olağandır. Ancak bu ödünç alma bir uzman işidir ve o alanda çalışanlarca seçilen/türetilen sözcüklerin arkadan gelen dilbilimciler tarafından anadiline uyum yönünden denetlenmesi - düzeltilmesi gereklidir. Bizde ise yabancı dil bilen herkes kendinde o dilden sözcük alarak kullanma hakkını bulmaktadır. Yazılarımızda gözlenen dil, tıp dilinden çok “klinik argosu” tanımına uymaktadır. Anadilimiz zaten İsmet İnönü’nün deyişiyle “...sınırları açık bir yurt...” (14) haline gelmiştir. Amacımız Türkçe’nin uluslararası yapılması değil, bilimin toplum tarafından anlaşılır hale getirilmesi olmalıdır ve bunun için de özelleşmiş, kendi içinde kapalı bir dil yerine berrak bir dil kullanma zorunluluğu vardır. Bilimsel anlayış, eğitim ve üretimin bulunduğu her toplumun dili zaten bilim dilidir. Bilim, topluma ancak anadili ile ulaştırılabilir ve halk anlayamadığı dili nedeniyle bilimden uzaklaşırsa daha kolay anlayabildiği şarlatanların eline düşer. Gazetelerimizde tam sayfa fal-astroloji köşelerinin bulunmasından, televizyonlarımızda medyum ve astrologların cirit atmasından gazeteciler ve aydınlar kadar bilimi topluma yaymada başarısız kalan bilim insanları da sorumludur.

Çalışmamızın ortaya çıkardığı gerçeklerden biri de kullandığımız dilin giderek İngilizceleşmesidir. Bunun başlıca nedenleri İngilizce’nin ülkemizde neredeyse resmi eğitim dili haline gelmesi ve bilimle

uğraşanların çoğu tarafından evrensel bilim dili sayılmasıdır. Dünyadaki basılı malzemenin 2/3’ünden fazlasının İngilizce, Rusça, İspanyolca, Fransızca ve Almanca olmak üzere beş dilde olduğu belirlenmiştir (13). İngilizce’nin dilimizi işgali evrensel olmasından değil, ekonomik ve siyasal nedenlerle egemen dil olmasından kaynaklanmaktadır. Her iki dilin ilk yazılı belgelerinin 7. yüzyılda bulunmasına karşın; İngilizce Webster sözlüğünün 1980 basımında 700 bin, Türk Dil Kurumu’nun Türkçe sözlüğünün 1998 basımında ise 70 bin sözcük bulunması (4,9) anadilimizin ne kadar ihmal edilmiş olduğunu göstermektedir. Ancak İngilizce’nin sözcük sayısına bakarak en zengin dil olduğunu savunmak, ülkelerin bilime katkılarını yalnız yayın sayıları ile değerlendirmekle aynıdır. İngilizce çok uzun bir süredir kendi olanakları ile sözcük üretme yeteneğini yitirmişken (10); Türkçe’de ad ve eylem tabanları ile yapım işlevli ekler kullanılarak 2 milyona yakın sözcük üretilebileceği saptanmıştır (4).

Elimizde bu kadar zengin olanakları bulunan bir dil varken, gerekçesi ne olursa olsun, yabancı bir dile bu ölçüde teslim olmak sonuçta anadilimizin anlatım gücünü yitirmesine yol açacak ve bizleri de düşünce üretmez hale getirecektir. Görevimiz, dönem dönem egemen olan dillerden sözcük çalmak değil, sözcük bilgisi sınırının aynı zamanda düşüncenin de sınırı olduğunun bilincine vararak, gereken sözcüklerin üretilmesine katkıda bulunmak ve anadilimize düşünsel ortamda üretebilmeyi sağlayacak zenginliği kazandırmaya çalışmaktır.

...

Birisi anadilin

Elin ayağın kadar senin

Ana sütü gibi tatlı

Ana sütü gibi bedava

Ninniler, masallar küfürler de caba

...

B. Rahmi Eyüboğlu (“Üç Dil” şiirinden)

Kaynaklar

1. Aksoy ÖA: Özleştirme Durdurulamaz. T.D.K. Yayınları No:284, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 1969
2. Aksoy ÖA: Dil Yanlıları (2000 sözün eleştirisi). Adam Yayınları, 9.basım, İstanbul, 2000

3. Belen F: Tarih Işığında Devrimlerimiz-II. Yenigün Basın ve Yayıncılık AŞ. Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 2000
4. Çotuksöken Y: Türkçe Üzerine-I: Denemeler ve Eleştiriler. Papatya Yayıncılık, İstanbul, 2002
5. Day RA: Bilimsel bir makale nasıl yazılır ve yayımlanır? TÜBİTAK Matbaası, 2. basım,1997
6. DüNDAR A: Yapay Osmanlıcadan yaratıcı Türkçeye. Fersa Matbaacılık, Ankara, 2001
7. Emecan N: 1960'tan Günümüze Türkçe.Bir Sözlük Denemesi. Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık AŞ, 1. baskı, İstanbul, 1998
8. Hepçilingirler F: Dedim: "Ah". (Türkçe "off"-2). Remzi Kitabevi, 3. basım, İstanbul, 2000
9. Muallimoğlu N: Türkçe Bilen Aranıyor. Avcıol Basım-Yayın, 1. baskı, İstanbul, 1999
10. Sinanoğlu O: Bir Nev-York Rüyası."Bye-Bye" Türkçe. Otopsi Yayınevi, 3. basım, İstanbul, 2002
11. Şavkay T: Dil Devrimi. Gelenek Yayıncılık, 1. basım, İstanbul, 2002
12. Terzi C: Toplum Sağlığına Bir Köprü. Tıp Eğitimi. İletişim Yayınları, İstanbul, 2001
13. Tomlinson J: Kültürel Emperyalizm. Eleştirel bir giriş. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 1999
14. Turan Ş: Atatürk ve Ulusal Dil. Yenigün Basın ve Yayıncılık AŞ. Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 1998
15. Ülkütaşır MŞ: Atatürk ve Harf Devrimi. Yenigün Basın ve Yayıncılık AŞ. Cumhuriyet Kitapları, İstanbul, 1998
16. Vardar B: Dilbilim Sorunları. Yeni İnsan Yayınları, Dil Dizisi No:11, 1968
17. Voloşinov VN: Marksizm ve Dil Felsefesi. Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2001
18. Yalçın Ş: Doğru Türkçe. Metis Yayınları, İstanbul, 1999

21. ULUSAL ÇOCUK CERRAHİSİ KONGRESİ

8-10 Ekim 2003
D.S.İ Konferans Salonu
Şanlıurfa

Kongre Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. Selçuk Yücesan (Kongre Başkanı)
Yard. Doç. Dr. Mete Kaya (Kongre Genel Sekreteri)

İLETİŞİM

Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk Cerrahisi Anabilim Dalı, Şanlıurfa
Tel: (0414) 314 84 10-14
Faks: (0414) 313 96 15
e-posta: syucesan@harran.edu.tr